

Titel: Om Fædrelandets Polemik I-II

Citation: "Om Fædrelandets Polemik I-II", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K14*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2010 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-fp-kom-root.pdf> (tilgået 30. juni 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K14

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

◀ **Fædrelandets**: avis, der 14. sept. 1834 blev grundlagt som ugeblad af prof. C.N. David og overlærer, cand.theol. J.D. Hage (1800-37). Under redaktørerne David og (fra 4. sept. 1835 til 26. juni 1837) Hage blev bladet, der i 1835 havde en vækst fra 535 til 800 abonnenter, hurtigt til et vigtigt debat- og informationsorgan. Fra jan. 1844 udkom bladet seks gange om ugen og havde o. 1500 abonnenter. Det var især af betydning som den liberale oppositions vigtigste talerør frem til enevældens fald i marts 1848.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 1

◀ **Bliv, min Hr. Greve ... efter mit Spil** : frit citat fra arien »Se vuol ballare Signor Contino« i *Figaros Givtermaal eller Den gale Dag. Syngestykke i fire Akter, oversat til Musik af Mozart efter den italienske Omarbejdelse af Beaumarchis' franske Original* ved N.T. Bruun, Kbh. 1817. Arien synges af Figaro, da han finder ud af, at hans kæreste Susanna efterstræbes af greve Almaviva: »Kom, min Hr. Greve! jeg skal Dem lære, / at jeg, skiøndt fattig, agter min Ære! / ei Deres Pibe jeg lystre vil, / men De skal dandse efter mit Spil!«, 1. akt, 2. scene, s. 12. Der er tale om en undertiden fri oversættelse af *Le Nozze di Figaro*, som 1786 blev komponeret af W.A. Mozart til en tekst af Lorenzo da Ponte, baseret på P.A.C. de Beaumarchais' skuespil *Le mariage de Figaro* (1778). Stykket blev opført første gang på Det kgl. Teater 9. jan. 1821 og derefter ofte, bl.a. 18 gange fra 1830-35, sidst den 13. feb. og 14. nov. 1835.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 2

◀ **»Om Flyvepostens Polemik.«** : Den usignerede artikel »Om Flyvepostens Polemik« i *Fædrelandet*, nr. 77, 4. marts 1836, sp. 633-647, var skrevet af J.D. Hage (19,1). I SKs eget eksemplar findes forskellige anmærkninger, understregninger og asterisker (KA, B pk. 1, læg 2, jf. *Pap. I B 3*); se tekstredigeringen, s. 57. Korte uddrag af artiklen findes i *Bl.art.*, s. 190f., en delvis genudgivelse i Teddy Petersen *Kierkegaards polemiske debut*, Odense 1977, s. 73-78.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 12

◀ **Slutningen ... synes at bortskjære ethvert Haab** : sigter til den afsluttende sætning i »Om Flyvepostens Polemik« (19,12), hvor det hedder: »Og hermed nok om Flyveposten, som vi for Fremtiden kun da ville svare, naar den fremfører grundede Indvendiger«, sp. 647.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 15

◀ **Stykket begynder i en ... belærende Tone** : »Om Flyvepostens Polemik« (19,12) er sp. 633-642 et indlæg i den omfattende offentlige debat, der fulgte publikationen af finansoversigten fra 1835, og som førtes bl.a. i *Kjøbenhavnsposten* (19,41), *Fædrelandet* (19,1) og *Kjøbenhavns flyvende Post* (19,44). Under inddragelse af statistiske oplysninger vedrørende Danmarks økonomiske forhold vender forfatteren sig umiddelbart især mod artiklen »Om Budgetten. Fra en Mand paa Landet« i *Kjøbenhavns flyvende Post*, nr. 65, 11. dec., sp. [1] - [8], og nr. 66, 15. dec. 1835, sp. [1] - [5], som er signeret med mærket »x«, og mod den anonyme artikel »Et par Bemærkninger angaaende Ugebladet 'Fædrelandet'« i nr. 71-73, 27. jan., 30. jan. og 3. feb. 1836.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 16

◀ **circa p. 642** : Efter en kort overgang fra budgettets drøftelse i den nederste del af sp. 642 (20,19), vender forfatteren sig sp. 643 mod SKs artikel »Kjøbenhavnspostens Morgenbetragtninger i Nr. 43« (20,2 og 20,2).

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 20

◀ **Fistulationstoner** : toner i falset.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 22

◀ **Forfatteren af Stykkerne »om de saakaldte liberale Journalister«** : sigter til artiklen »Nogle Bemærkninger om de saakaldte 'liberale' Journalister i Danmark«, som udkom i tre dele i *Kjøbenhavns flyvende Post, Interimsblad* (19,44), nr. 75, 16. feb., sp. [1] - [6], nr. 78, 22. feb., sp. [1] - [5], og nr. 79, 26. feb. 1836, sp. [1] - [5]. Artiklen, som er signeret med mærket »1234«, stammer muligvis fra den da. jurist og historiker Peter Vilhelm Jacobsen (1799-1848) (se F. Brandt *Den unge Søren Kierkegaard*, Kbh. 1929, s. 51).

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 26

◀ **Post Scriptum** : lat., efterskrift, tillæg.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 28

◀ **Nordost** : vind fra nordøst.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 34

◀ **Grammatikens Østen** : grammatikkens østenvind.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 34

◀ **Syden** : vind fra syd.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 35

◀ **Niagara-Vandfald** : stort vandfald i Niagara River, på grænsen mellem staten New York i USA og den canadiske provins Ontario.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 38

◀ **Kjøbenhavnsposten** : avis med nyheder, litteratur- og kulturkritik, som blev grundlagt af A.P. Liunge (24,4) og udkom første gang 2. jan. 1827, fra okt. 1835 syv gange om ugen. I tiden 1831-33 udviklede *Kjøbenhavnsposten* sig til et af de førende liberale blade, senere hen var det radikalt demokratisk orienteret og støttede socialismen. 1834-37 var udgiveren A.P. Liunge bladets officielle redaktør, fra 1835, hvor bladets oplag var på 1000, stod dog i realiteten J.F. Giødwad (1811-91) og Orla Lehmann (1810-70) for redaktionen af det politiske stof.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 41

◀ **Dagen** : konservativ avis med nyheder og udenrigspolitisk stof, grundlagt af bogtrykker Klaus Henrik Seidelin (1761-1811), 1824-41 udgivet af August Rostock og fra 1. jan. 1836 til 31. maj 1838 redigeret af forfatteren og skuespilleren Thomas Overskou (1798-1873). Avisen havde 3000 abonnenter og udkom seks gange om ugen.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 43

◀ **Berlings Avis** : *Den Berlingske politiske og Avertissements-Tidende* (almindeligvis omtalt som *Berlingske Tidende*), grundlagt 1748 af hofbogtrykker Ernst Heinrich Berling (1708-50), fra 1. jan. 1833 udgivet af Sophie Hedevid Berling (d. 1859) og 1834-38 redigeret af hofmedicus J.J.A. Schönberg (1782-1841). Avisen havde eneretten på offentlige kundgørelser og bragte til o. 1835 udenrigspolitiske nyheder, annoncer og lokalt stof og udkom 1833-42 seks gange om ugen.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 43

◀ **Politivennen** : Det især i 1820'erne meget læste københavnske ugeskrift *Politivennen* blev 1798 grundlagt af bladudgiver og bogtrykker Klaus Henrik Seidelin (19,43) og fra 1816 redigeret af litteraten Kristen Kristensen (1777-1849). Bladet bragte civilt og lokalt stof og havde til hensigt at påtale svagheder i den offentlige forvaltning og i borgernes privatliv.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 43

◀ **flyvende Post** : *Kjøbenhavns flyvende Post* blev redigeret og i vid udstrækning skrevet af J.L. Heiberg (1791-1860), udkom fra 1. jan. 1827 til 21. dec. 1828, først to gange om ugen, i 1830 tre gange om ugen og 1834-37 uregelmæssigt ca. én gang ugentligt som *Interimsblade*. I »Flyveposten«, som det politisk konservative tidsskrift ofte kaldtes, fremlagde Heiberg sine æstetiske og filosofiske synspunkter, der afgørende påvirkede samtiden.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 44

◀ **»lave og uvidende«** : sigter til *Kjøbenhavnsposten* (19,41), nr. 23, 23. jan. 1836, s. 92, sp. 2, der omtaler »den lyvende Posts ligesaa uvidende som lave Polemik«. I nr. 25, 25. jan. 1836, s. 100, sp. 2, under rubrikken »Rettelser« korrigeres »lyvende« til »flyvende«. Jf. SKS 14, 19,46.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 46

◀ **derhos** : tilmed.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 49

◀ **sætte sig** : lægge sig.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 56

◀ **bekjendt jødisk Lov** : sigter til 5 Mos 25,5-10: »Når brødre bor sammen, og en af dem dør uden at have fået en søn, skal den afdødes hustru ikke gifte sig med nogen uden for slægten; hendes svoger skal gå ind til

hende, gifte sig med hende og udføre sin svogerpligt mod hende«, v. 5.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 56

◀ **»at vi i lang Tid ikke ... paa dette Blad«** : citat fra indledningen af »Om Flyvepostens Polemik« (19,12), hvor det hedder, sp. 633: »For længe siden gave vi nogle Bemærkninger over Flyvepostens Mening om Stændernes Offentlighed. At vi i lang Tid ikke have svaret paa de Angreb, Flyveposten idelig har gjort paa dette Blad, vil man neppe forundre sig over.« I SKs eget eksemplar (19,12) er »paa dette Blad« understreget med rødkridt.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 62

◀ **sc.** : forkortelse for lat. 'scilicet' (af 'scire licet', det er tilladt at vide), nemlig.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 64

◀ **»om denne vor Modstanders Polemik ... en Artikel«** : citat fra »Om Flyvepostens Polemik« (19,12), hvor forfatteren med henblik på forskellige artikler i *Kjøbenhavns flyvende Post* (19,44) skriver, sp. 633: »Om denne vor Modstanders Polemik ville vi her levere en Artikel, uden derfor at have isinde at svare paa Alt, hvad han i Fremtiden maatte fremføre imod os.« I SKs eget eksemplar er »denne vor Modstanders« dobbelt understreget med rødkridt.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 65

◀ **Laugværge** : el. lavværge, den mand, en enke vælger til sin rådgiver og som medunderskriver til vittigheder (i sager angående formue, retslige forpligtelser o.l.). Se journaloptegnelsen AA:21, i SKS 17, 38,19f., med kommentar.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 72

◀ **paa hendes salig Mands Borgerbrev** : Et borgerbrev dokumenterede, at indehaveren havde opnået borgerskab (dvs. retten til at drive erhvervsvirksomhed). Borgerbreve var forbeholdt mænd. For kvinders vedkommende var betegnelsen næringsbevis, som de dog ikke kunne opnå, så længe de var gift. De kunne dog fortsætte den afdøde ægtemands erhverv ved hjælp af en lavværge (19,72), forudsat, at denne tilhørte det samme lav.

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 74

◀ **»stor Flid og Sandhedskjærlighed«** : sigter til »Om Flyvepostens Polemik« (19,12), hvor forfatteren om A.P. Liunge (24,4) skriver, sp. 644: »Hvo [den] der kjender Kjøbenhavnspostens Redacteur vil ei kunne nægte ham Iver for at samle Materialier, Flid i at bearbejde dem, en høi Grad af Discretion og dyb Agtelse for Sandhed uden smaalige egoistiske Hensyn – Egenskaber, som vi for vort Vedkommende sætte langt over Vittighed og dialectisk Færdighed, naar de ei ere parrede med Sandhedskjærlighed, men kun tjene til at forherlige det eget lille Jeg.«

I trykt udgave: Bind 14 side 19 linje 76

◀ **vort Stykke i Nr. 76 af Flyvende Post** : sigter til SKs artikel »Kjøbenhavnspostens Morgenbetragtninger i Nr. 43«, signeret med mærket »B.«, i *Kjøbenhavns flyvende Post. Interimsblad* (19,44), nr. 76, 18. feb. 1836, uden paginering, sp. [1] - [6]; i SKS 14, 11-16.

I trykt udgave: Bind 14 side 20 linje 2

◀ **»er stilet mod Nr. 43 af Kjøbenhavnsposten«** : citat fra »Om Flyvepostens Polemik« (19,12), sp. 643, hvor forfatteren nævner SKs artikel i *Kjøbenhavns flyvende Post* (20,2), nr. 76, og fortsætter: »Det sidste ville vi omtale lidt nøiere. Det er stilet mod Nr. 43 af Kjøbenhavnsposten: 'Trykkefrihedssagen, V.'
Sidstnævnte skrift og dermed genstand for SKs polemik er artiklen »Trykkefrihedssagen. V« i *Kjøbenhavnsposten* (19,41), nr. 43, 12. feb. 1836, s. 169-172 (21,53).

I trykt udgave: Bind 14 side 20 linje 2

◀ **oplyse Beskaffenheden ... ikke sjelden bruger** : sigter til »Om Flyvepostens Polemik« (19,12), hvor forfatteren skriver, sp. 642: »Vi have gjort Bekjendtskab med Beskaffenheden af de faktiske Oplysninger, Flyveposten meddeler, og dens smaalige Jagen efter at finde Sætninger, der i Et og Andet burde [have] været bestemtere fremsatte. Men ikke sjældent bruger den ogsaa andre Vaaben, idet den søger at more sine Læsere med Vittigheder, uden at bryde sig om, hvorvidt Sandheden lider derunder eller ikke.« I SKs eget eksemplar er »Oplysninger, Flyveposten meddeler« understreget med rødkridt og forsynet med en henvisning til sp. 633, hvor følgende, her kursiverede, passage er afmærket i rødkridt: »Kun sjældent indeholder den factiske Oplysninger; for det meste bestaaer dens [Flyvepostens] Polemik i at udhæve

enkelte Sætninger eller Ord, som den da morer sig med at stille i et latterligt Lys; Flyvepostens Redacteur stræber at fælde sin Modstander med Spot og Vittigheder, og vistnok er dette mageligere end møisommeligt at samle Data til at indlade sig paa Discussioner om Realiteten. I Formen kan let opdages en eller anden Mangel; en Sætning er ei strengt nok fremsat, et Ord er uheldigt valgt – der er en bekvem Leilighed til for godt Kjøb [på en billig, let måde] at fylde Bladet.«

I trykt udgave: Bind 14 side 20 linje 19

◀ **Invectiver mod Forfatterens Mangel paa Sandhedskjærlighed** : 20,19. – **Invectiver**: skældsord, tiltale med hårde ord.

I trykt udgave: Bind 14 side 20 linje 24

◀ **er Tilfælde** : forældet for: er tilfældet.

I trykt udgave: Bind 14 side 20 linje 40

◀ **mærkeligt** : bemærkelsesværdigt, fremtrædende.

I trykt udgave: Bind 14 side 20 linje 42

◀ **baricaderer sig** : dvs. barrikaderer sig.

I trykt udgave: Bind 14 side 20 linje 46

◀ **»denne i det Hele velskrevne Artikel«** : citat fra »Om Flyvepostens Polemik« (19,12), hvor forfatteren giver et sammentrængt referat af artiklen »Trykkefrihedssagen. V« (20,2), sp. 643: »I denne i det hele velskrevne Artikel vises der, hvorledes saavel Europas almindelige som Danmarks særegne Skjæbne for endeel Aar tilbage havde svækket Almeensandsen og drevet Borgerne tilbage i Familielivets snevrere Kredse, hvorledes Nationalfølelsen yttrede sig mere i en vemodig Dvælen ved Fortidens Minder eller i en utidig Danskhed, end i en kraftig Stræben efter at forbedre vor Tilstand. Forf. viser tillige, hvorledes de friere Presseyttringer under saadanne Omstændigheder maatte blive optagne, hvorledes de maatte skurre Mangen i Ørene, der kun var vant til evindelige Lovpriisninger, og forklarer paa denne historiske Vei Grunden til den Uvillie, hvormed enkelte Presseudskeielser eensidigt ere blevne optagne.« I SKs eget eksemplar er »I denne i det Hele velskrevne Artikel« understreget med rødkridt.

I trykt udgave: Bind 14 side 20 linje 47

◀ **betræffende** : som angår, vedrørende.

I trykt udgave: Bind 14 side 20 linje 62

◀ **Løsgjængerie (...) sjette Gang er bleven tiltalt** : Løsgjænger vil sige ikke at have fast opholdssted, tjeneste el. næringsvej. If. *Chr. V's Danske Lov* (1683), 3. bog, kap. 19, § 16, var løsgjængere hjemfaldne til straf. Forordning af 21. aug. 1829, § 2-3, fastsætter straffen til fængsel i 5-30 dage, mens gentagelse straffes med forbedringshusarbejde i op til et år, en straf, der fordobles for hver ny pågribelse.

I trykt udgave: Bind 14 side 20 linje 77

◀ **vistnok** : givetvis, helt sikkert.

I trykt udgave: Bind 14 side 21 linje 1

◀ **Assemblee** : af fr. assemblée, forsamling; egl. brugt om selskabelig sammenkomst.

I trykt udgave: Bind 14 side 21 linje 4

◀ **Mangel paa al logisk** : underforstået: belysning.

I trykt udgave: Bind 14 side 21 linje 18

◀ **det uklart Udtalte ogsaa er det uklart Tænkte** : allusion til den sv. forf., prof. i græsk og biskop Esaias Tegnér's (1782-1846) »Epilog vid Magister-promotionen i Lund 1820«: »Det dunkelt sagda är det dunkelt tänkta«, jf. *Samlade Skrifter* bd. 1-8, Stockholm 1847-51, bd. 3, 1848, p. 160.

I trykt udgave: Bind 14 side 21 linje 21

◀ **»Først beskyldes ... Beskyldningens Grundløshed iøinefaldende«** : citat med mindre afvigelser fra »Om Flyvepostens Polemik« (19,12), sp. 643: »Først beskyldes Forf. i Kjøbenhavnsposten, som vi ville betegne ved K., for at transportere Noget af den Roes, man ialmindelighed har tildeelt 'Fædrelandet' over

paa sig og vælte endeel Dadel fra sig over paa Fædrelandet. Vi kunne i K's Artikel ikke finde det Mindste, der berettiger til denne Beskyldning. Er det maaskee den Omstændighed, at K. omtaler Pressen ialmindelighed, ei Kbhvnsposten isærdeleshed, der har fremkaldt denne Beskyldning? Eller er det fordi K. imod uretfærdige Dadlere anbefaler, hvad vi engang havde yttret, ikke ængsteligt at bryde sig om Folkensnak? Men i begge Tilfælde er Beskyldningens Grundløshed iøjnefaldende.« I SKs eget eksemplar af artiklen er »ved K.« understreget og afsnittets begyndelse mærket med »NB« i rødkridt. – **hvad vi engang havde yttret**: sigter til artiklen »Trykkefrihedssagen. V« (20,2 og 21,53), hvor det hedder, s. 171, sp. 2: »Arriverer noget af almindelig Interesse, uden at Journalistiken omtaler det, – saa er det galt. Omtales det vel, men ikke akkurat paa den Maade, hvorpaa Enhver havde tænkt sig, at det burde omtales, saa er det ogsaa galt. Ja stundom kan det hænde sig, at man hører Folk klage over at det siges, som de selv have sagt med de selvsamme, muligen endog langt stærkere Ord. Hvad er da derved at gjøre? – Hvad Hage anbefaler, ikke altfor ængstelig bryde sig om det ulyksalige *qu'en dira-t-on* [fr., hvad vil man (dog) sige om det?], men trøstig gaee den Vei, Ære og Samvittighed byder.« Heraf fremgår det også, at J.D. Hage er forf. til »Om Flyvepostens Polemik« (19,12).

I trykt udgave: Bind 14 side 21 linje 27

◀ **sagt i Nr. 76 af flyvende Post, »Klagerne ... Kjøbenhavnsposten.**« : nemlig i SKs artikel »Kjøbenhavnspostens Morgenbetragtninger i Nr. 43« (20,2), sp. [2]: »thi Klagerne over Bitterhed have næsten alene været stiledede mod Kjøbenhavnsposten; og vi ønske derfor at fritage Fædrelandet for al Deelagtighed i Kjøbenhavnspostens formeentlige Forsvar; ligesom vi ogsaa fritage Kjøbenhavnsposten for dens Mæglerforretninger med Hensyn til Fædrelandet«, SKS 14, 13,45-52.

I trykt udgave: Bind 14 side 21 linje 45

◀ **i et foregaaende Nummer** : artiklen »Trykkefrihedssagen. IV« i *Kjøbenhavnsposten*, nr. 38, 7. feb. 1836, s. 149-52 (se følgende kommentar).

I trykt udgave: Bind 14 side 21 linje 53

◀ **den Suite, hvortil Nr. 43 hører** : Den række på fem artikler, der blev afsluttet med »Trykkefrihedssagen. V« i *Kjøbenhavnsposten* (19,41), nr. 43, udkom i nr. 15, 15. jan., s. 57-58; nr. 16, 16. jan., s. 61-62; nr. 19, 19. jan., s. 73-75; nr. 38, 7. feb., s. 149-152; og nr. 43, 12. feb. 1836, s. 169-172. Artikelrækken er ikke signeret, men at den har Orla Lehmann (19,41) som forf., fremgår af *Orla Lehmanns Efterladte Skrifter* bd. 1-4, udg. af H. Hage og C. Ploug, Kbh. 1872-74; bd. 3, 1873, s. 32-60. Her findes et redigeret uddrag fra artiklerne, og i et tillæg hedder det om pressepolemikken: »Jeg skal (...) af det Meget, der i denne Retning er flydt af min Pen, kun som Prøve meddele det Svar, jeg gav paa en Artikel i 'Kjøbenhavns flyvende Post,' [SKs »Kjøbenhavnspostens Morgenbetragtninger i Nr. 43« i *Kjøbenhavns flyvende Post. Interimsblad*, nr. 76] som var rettet mod de ovenstaaende Betragtninger (...)«, s. 61. Den sidste del af Orla Lehmanns tekst findes optrykt i *Bl.art.*, s. 184-190, og genudgivet i Teddy Petersen *Kierkegaards polemiske debut*, Odense 1977, s. 60-66.

I trykt udgave: Bind 14 side 21 linje 53

◀ ikke **gjøre af**: vise opmærksomhed over for, tage notits af.

I trykt udgave: Bind 14 side 21 linje 54

◀ **Fremfusenhed** : fremfusende, ubehersket adfærd.

I trykt udgave: Bind 14 side 21 linje 63

◀ **commune naufragium** : lat., fælles skibbrud; allusion til den lat. talemåde 'commune naufragium dulce (est)', 'fælles skibbrud er sødt', el. i en anden version 'commune naufragium omnibus solatium', 'fælles skibbrud er alles trøst' (anført af Erasmus af Rotterdam i hans ordsprogssamling *Adagia* (4. chiliade, centurie 3, proverbium 9) fra begyndelsen af det 16. årh.), dvs.: lider man skade, er det en trøst at være mange om det.

I trykt udgave: Bind 14 side 21 linje 68

◀ **befundne** : konstaterede.

I trykt udgave: Bind 14 side 21 linje 78

◀ **»at Kjøbenhavnsposten ikke har ... Begivenhedernes Gang**« : frit citat fra »Om Flyvepostens Polemik« (19,12), hvor der skrives om forfatteren af »Trykkefrihedssagen. V« (20,2), sp. 643: »Men denne Dadel treffer ikke Forfatteren i Kjøbenhavnsposten. Han har ikke lastet den forbigangne Tid ialmindelighed; han har kun fremstilt dens Mangel paa Interesse for det Almene, og fremstilt den som Noget, der nødvendig

maatte følge af Begivenhedernes Gang.« I SKs eget eksemplar er »ialmindelighed« understreget med rødkridt.

I trykt udgave: Bind 14 side 21 linje 79

◀ **den korte Oversigt, Fædrelandet leverer over Indholdet** : 20,47.

I trykt udgave: Bind 14 side 22 linje 5

◀ **»at denne Dvælen ... møde Fremtiden«** : tillempet citat fra »Om Flyvepostens Polemik« (19,12), hvor det i forlængelse af foregående citat (21,79) hedder, sp. 643: »Og hvad nu hiin Tilbageskuen paa den svundne Tid angaaer, da er det naturligt nok, at man dvæler ved den; men dette maa dog ei svække den Kraft, hvormed vi skulle møde Fremtiden; det er dog denne, vi nærmest have at gjøre med, og er det urigtigt at have, som Flyveposten betegnende udtrykker sig, Hastværk ind i Tiden, saa er det dog ligesaa urigtigt at gaae dorsk og modløs ind i Tiden.«

I trykt udgave: Bind 14 side 22 linje 10

◀ har **udladt** sig: ytret, udtalt.

I trykt udgave: Bind 14 side 22 linje 21

◀ **udfordredes og** : krævedes også.

I trykt udgave: Bind 14 side 22 linje 24

◀ **i (...)** Maneer : på manér.

I trykt udgave: Bind 14 side 22 linje 27

◀ **»en veemodig Dvælen ... en utidig Danskhed «** : 20,47.

I trykt udgave: Bind 14 side 22 linje 32

◀ **»man legede med ... om at gjøre«** : forkortet og sammensat citat fra »Trykkefrihedssagen. V« (20,2), s. 169, sp. 2: »Der indtraadte saaledes en Art af 'Stilleben', hvori man æsthetiserede, legede med 'gamle Danmark' og 'Dannebrog', eller naar man engang vilde holde sig til Virkeligheden, koketterede med 'Sjølunds Bøgelunde' og 'Kodans Vover', men under alle disse Ranglerier glemte eller manglede Mod til rask at tage fat paa det, det dog egentligen var om at gjøre: med Kraft og Klogskab at gjenoprette, hvad alle de Storme, der vare overgaaede Danmark, havde nedrevet.« – **Sjølunds Bøgelund**: Sjølund er en poetisk betegnelse for Sjælland, især brugt af nationalromantikerne. – **Kodans Vover**: Kattegat el. Østersøen, efter den lat. betegnelse *sinus codanus*. Jf. fx B.S. Ingemanns populære digt »Til Dannebrog«, som begynder med verset: »Vift stolt paa Codans Bølge! / Blodrøde Dannebrog!« *Julegave. En Samling af Digte*, Kbh. 1816, s. 93-95 (1817 med musik af D.V. Rudolph Bay). – **Ranglerier**: gentagen brug af smukke, men tomme ord.

I trykt udgave: Bind 14 side 22 linje 34

◀ **Nr. 76: »Og er da ... kraftig Virksomhed«** : citat fra SKs artikel »Kjøbenhavnspostens Morgenbetragtninger i Nr. 43« (20,2), sp. [4], hvor der dog står »om hvad« i stedet for »om, hvad«; SKS 14, 15,28.

I trykt udgave: Bind 14 side 22 linje 35

◀ **»Danskhedens Lirumlarum«** : sigter til »Trykkefrihedssagen. V« (20,2), s. 170, sp. 2: »Men de, der følte sig vel ved den Selvforblindelse, hvori de smigrede sig selv og andre med den forfængelige Fryd over en indbildt Herlighed og Lyksalighed, de blive naturligviis ilde tilmode, naar Sandhedens Straaler forjage deres taagede Gøglebilleder; de, der havde fundet Glæde i – eller maaskee fundet deres Regning ved dette Danskhedens Lirumlarum, see naturligviis Mangel paa Patriotisme deri, naar en alvorligere og bedre Tid kaster disse Narrebjelder fra sig; og at de, hvis Øren vare vante til evige Hymner, finde det baade uæsthetisk og umusikalsk at tale om Finantsernes Offentlighed og om Hoveriets Afskaffelse – Alt det er ganske i sin Orden, men at det ikke er disse Folk, som kunne være gyldige Vidner mod eller endog lovlige Dommere over vor nærværende Presses Bestræbelser, er dog vel ligesaa indlysende.«

I trykt udgave: Bind 14 side 22 linje 45

◀ **i Nr. 76 af dette Blad** : SKs artikel »Kjøbenhavnspostens Morgenbetragtninger i Nr. 43« (20,2) i *Kjøbenhavns flyvende Post. Interimsblad* (19,44), nr. 76.

I trykt udgave: Bind 14 side 22 linje 48

◀ **i et specielt Hensyn** : i en særlig henseende.

I trykt udgave: Bind 14 side 22 linje 53

◀ **vi (...) omtale den paa en værdigere Maade** : allusion til »Om Flyvepostens Polemik« (19,12), hvor forfatteren med henblik på artiklen »Nogle Bemærkninger om de saakaldte 'liberale' Journalister i Danmark« i *Kjøbenhavns flyvende Post* (19,26) skriver, sp. 646: »Skjødnt den omtalte Artikel er skreven i en værdigere Tone, end det meste Andet i Flyveposten, saa er den dog heller ikke fri for Eensidighed og Partiskhed.« I SKS eget eksemplar (19,12) er »værdigere Tone« understreget samt markeret med en asterisk i rødkridt i marginen.

I trykt udgave: Bind 14 side 22 linje 54

◀ **Auctoritet** : dvs. autoritet.

I trykt udgave: Bind 14 side 22 linje 62

◀ **som »sentimental-idyllisk«, som »Afkraftelsens Aar.«** : sigter til »Trykkefrihedssagen. V« (20,2), s. 169, sp. 2f.: »Det er denne Folkelivets og Folkefrihedens Morgendæmring, vi for Øieblikket befinde os i, og betragte vi nu denne Tilstand i sin naturlige Sammenhæng med den næstforegaaende Tid, da ville de Klager, vi søgte at forklare os, vise sig som en ganske naturlig, vi kunde næsten sige nødvendig Sag. Der havde nemlig i de sidste 20 Afkraftelsens Aar udbredt sig en vis sentimental-idyllisk Stemning over Folket, der vel var en naturlig Følge af den almindelige Forknyttelse, men kun lidet svarede til den alvorlige, reformatoriske Aand, man ellers betragter som vor Tids Særkjende, men tvertimod stod i forunderlig Modsætning til den i Sandhed lidet hyggelige og lystelige Tilstand, hvori det Hele som hver Enkelt befandt sig.« Se SKS 14, 22,70.

I trykt udgave: Bind 14 side 22 linje 70

◀ **Receptivitet** : modtagelighed.

I trykt udgave: Bind 14 side 22 linje 76

◀ **Skyggeliv** : uvirkeligt, svagt og kraftløst liv.

I trykt udgave: Bind 14 side 23 linje 27

◀ var **Tilfælde**: forældet for: tilfældet.

I trykt udgave: Bind 14 side 23 linje 28

◀ **Ubillighed** : utilbørlighed, uretfærdighed.

I trykt udgave: Bind 14 side 23 linje 30

◀ **Kjøbenhavnsposten selv indrømmer hiin Tidsalder** : sigter til »Trykkefrihedssagen. V« (20,2) i *Kjøbenhavnsposten* (19,41), hvor Orla Lehmann med henblik på århundredets to første årtier skriver, s. 169, sp. 2: »Ved den ethvert Folk iboende – om vi saa tør udtrykke os – vegetative Kraft lægedes imidlertid lidt efter lidt Landets Saar, og alt, som man kom mere til Kræfter, voxede ogsaa Modet og Tilliden til en bedre Fremtid, og alt som hver Enkelt begyndte at faae det bedre, tiltog ogsaa Lysten til at tænke paa og arbeide for det Heles Vel. Dette vaagnende Statsborgersind, dette saa ofte miskjendte Noget, som vi tænke os ved det saa ofte misbrugte Ord Almeenaand, er det, hvoraf Danmark skal vente sin Gjenfødelse, men, hvorvel den ved Julirevolutionen, ved Provindsialstændernes Indførelse og første Virksomhed og ved den vedvarende Trykkefrihedskrisis har faaet et kraftigt og befrugtende Stød, saa vil dog ingen kunne nægte, at den hos os endnu er i sin første Barndom, og hidtil desuden har maattet kjæmpe med for mange Gjenvordigheder, til at den skulde have udviklet sig med nogen synderlig Kraft.«

I trykt udgave: Bind 14 side 23 linje 37

◀ **Skillings-Øl** : meget tyndt øl, opr. til en skilling pr. potte (o. 1 liter), der hurtigt blev surt; åndsfattig læsning. – En skilling var datidens mindste mønt; der gik 16 skilling på 1 mark og 96 på en rigsdaler.

I trykt udgave: Bind 14 side 23 linje 49

◀ **tidlig Petersilie** : persille (*Petroselinum crispum*), muligvis den, som sås om efteråret, så den kan høstes tidligt om foråret.

I trykt udgave: Bind 14 side 23 linje 52

◀ **Kraft-Suppe** : egl. kødsuppe, der indeholder megen kraft, bouillon.

I trykt udgave: Bind 14 side 23 linje 52

◀ **formedelst** : på grund af.

I trykt udgave: Bind 14 side 23 linje 54

◀ **Nemesis** : gr., den straffende retfærdighed, der tildeles for en ufortjent el. misbrugt lykke og et formasteligt overmod. I gr. mytologi tillige gudinde for balance i tingene, derfor også for hævn og straf.

I trykt udgave: Bind 14 side 23 linje 61

◀ **Slægt** : generation.

I trykt udgave: Bind 14 side 23 linje 62

◀ »**om Smaahunde ... krybe i Skjul.**« ... »**forbigaae**« **dem** : sigter til »Om Flyvepostens Polemik« (19,12), sp. 643f.: »Vi ville forbigaae hvad Flyveposten siger om 'Smaahunde, der altid bjæffe og i Farens Øieblik krybe i Skjul,' og overlade Læserne selv at bedømme, hvorvidt Sammenligningen passer paa Kjøbenhavnspostens Medarbejdere.« Forfatteren sigter her til SKs artikel »Kjøbenhavnspostens Morgenbetragtninger i Nr. 43« (20,2), hvor det hedder, sp. [5]: »Man taaler at en stor Hund gjør, ogsaa paa urette Sted; men disse Smaa-Hunde, der altid bjæffe, og i Farens Øieblik krybe i Skjul, ('ind i en Port i Tordenveir'), ere utaaelige«, SKS 14, 15,64f. Hermed sigter SK igen til Orla Lehmanns »Trykkefrihedssagen. V« (20,2), s. 171, sp. 2: »Paa Regn følger Solskin; – det er Naturens evige Orden. Regner der nu Bebreidelser ned over Pressen – saa faaar den at slaae sin Parapluie op, indtil det atter bliver Solskin, og kommer der et Udkast til et Tordenveir, saa gaaer den ind i en Port, indtil Uveiret er ovre.«

I trykt udgave: Bind 14 side 23 linje 66

◀ »**ind i en Port i Tordenveir.**« : 23,66.

I trykt udgave: Bind 14 side 23 linje 73

◀ »**skamløse Udfald**« **paa Liunge** : sigter til »Om Flyvepostens Polemik« (19,12), hvor forfatteren skriver, sp. 644: »Derimod ville vi sige et Ord om det skamløse Udfald paa Liunge, 'der' som det hedder, 'dog i en vis Henseende er for god til at være Redacteur af Kjøbenhavnsposten, da Arbejderne i den hellere maatte ønske dem (sig) et fuldkomment Nul dertil.« J.D. Hage, der her citerer fra SKs artikel »Kjøbenhavnspostens Morgenbetragtninger i Nr. 43« (20,2), indfører en sproglig rettelse i parentes. – **Liunge**: Andreas Peter Liunge (1798-1879), da. jurist, forf. og journalist, grundlagde *Kjøbenhavnsposten* (19,41) og var dens udgiver 1827-45, redaktør 1827-37 og igen senere.

I trykt udgave: Bind 14 side 24 linje 4

◀ **Fædrelandets Apologie for ham** : sigter til »Om Flyvepostens Polemik« (19,12), hvor forfatteren i forlængelse af foregående citat forsvarer Liunge (24,4), sp. 644: »Vi skulde ikke falde paa at omtale denne Passus, naar vi ikke ofte havde haft Leilighed til at undre os over de skjæve Domme, man fælder om Kjøbenhavnspostens Redacteur. Allerede den Omstændighed, at dette Blad har bestaaet i en Række af Aar, medens mangfoldige andre lignende Blade ere gaaede under efter en kort Tids Forløb, og at det nu selv af dets bittreste Fjender erkjendes for det uundværligste indenlandske Blad, allerede denne Omstændighed burde, sige vi, lade formode, at Liunge besidder væsentlige for en Redacteur nødvendige Egenskaber. Og denne Formodning er heller ikke uden Grund. Hvo [den] der kjender Kjøbenhavnspostens Redacteur vil ei nægte ham Iver for at samle Materialier, Flid i at bearbejde dem, en høi Grad af Discretion og dyb Agtelse for Sandhed uden smaalige egoistiske Hensyn – Egenskaber, som vi for vort Vedkommende sætte langt over Vittighed og dialectisk Færdighed, naar de ei ere parrede med Sandhedskjærlighed, men kun tjene til at forherlige det eget lille Jeg. Man bebreider Liunge Mangel paa Kritik med Hensyn til de Bidrag, han optager. Vi ville blot spørge hvorledes et Dagblad kunde bestaae, naar Redacturen med stor Strenghed vilde vrage de Bidrag, han faaar. Og dog ere Forholdene nu meget forskjellige fra hvad de vare for nogle Aar siden. Havde Liunge ikke været lemfældig i denne Henseende, maatte han forlængst have standset med Bladet. Den Masse af Materialier, der behøves til at udgive et Dagblad – og et saadant er nu eengang ligesaa nødvendigt som det daglige Brød – fattes neppe tilfulde af dem, der ivre imod hiin Mangel paa Strenghed.« I SKs eget eksemplar (19,12) er hele passagen markeret med en lang lodret rødkridtstreg i marginen.

I trykt udgave: Bind 14 side 24 linje 5

◀ **skjænke** : medgive, tilstå.

I trykt udgave: Bind 14 side 24 linje 6

◀ »**Liunge ... Redacteur af Kjøbenhavnsposten.**« : citat fra SKs artikel »Kjøbenhavnspostens Morgenbetragtninger i Nr. 43« (20,2), sp. [5], hvor det hedder: »Og det er Liunge, der er ansvarhavende

Redacteur, der bliver som et Offerlam fedet og vel næret, for engang at falde for Censurens Ragekniv, denne Liunge som dog i en vis Henseende er for god til at være Redacteur af Kjøbenhavnsposten, da Arbejderne i den hellere maatte ønske dem et fuldkomment Nul dertil.« SKS 14, 16,9-16. I SKs eget eksemplar af »Om Flyvepostens Polemik« (19,12) er »vis Henseende« i sp. 644 understreget med rødkridt.

I trykt udgave: Bind 14 side 24 linje 9

◀ **»Iver for at samle ... bearbejde dem«** : 24,5.

I trykt udgave: Bind 14 side 24 linje 12

◀ **Dionysius-Øre** : sigter til en klippehule på oldtidens Sicilien, kaldet 'Tyrannen Dionysios' Øre'. Det fortælles, at hulen var bygget sådan, at al lyd samlede og forenede sig på ét sted som i et brændpunkt; for enden af dette sted var der lavet et lille hul, der stod i forbindelse med et kammer, hvor Dionysios I (o. 430-367 f.Kr., tyran af Syrakus fra 405) yndede at skjule sig. Ved at lægge øret til dette hul kunne han tydeligt høre alt, hvad der blev sagt i hulen. Jf. fx O. Wolff *Historisk Ordbog eller kortfattede Levnetsløb over alle Personer, som have gjort sig et Navn ved Evner, Dyder, Misgjerninger, Opfindelser, Vildfarelser, eller nogenslags mærkværdig Daad, fra Verdens Skabelse indtil vore Tider* bd. 1-11, Kbh. 1815-19; bd. 11, 1815, s. 162f.

I trykt udgave: Bind 14 side 24 linje 15

◀ **»dyb Agtelse for Sandhed«** : 24,5.

I trykt udgave: Bind 14 side 24 linje 16

◀ **pius Æneas ... beder om godt Veir** : lat., den fromme Æneas. Pius er det stående epitet for hovedpersonen i eposet *Æneiden* af den rom. digter Publius Vergilius Maro (70 f.Kr. - 19 e.Kr.). Æneas løfter ofte hænderne mod himlen for at bede, når han møder vanskeligheder. Jf. *Virgils Æneide*, overs. af J.H. Schønheyder, bd. 1-2, Kbh. 1812; bd. 1, s. 167, og bd. 2, s. 363. If. Michael Nielsens »Skole-Vidnesbyrd« fra Borgerdydskolen fra 29. juli 1836 havde SK læst og angivet til eksamen bl.a. »Af Vergil de 6 første Bøger af Æneiden«, B&A bd. 1, s. 4.

I trykt udgave: Bind 14 side 24 linje 35

◀ **»anonyme Reformatorer«** : allusion til SKs artikel »Kjøbenhavnspostens Morgenbetragtninger i Nr. 43« (20,2), hvor det om nogle af *Kjøbenhavnspostens* (19,41) medarbejdere hedder, sp. [5]: »Er det hine anonyme Reformatorer (jeg kan næsten ikke udtale disse Ord i eet Aandedrag), der have deres Forbillede i hiin anonyme eller snarere pseudonyme Reformatør: Paradiis-Slangen? Og med dem skal jeg sammenstille alle Verdens Reformatorer ligefra en Moses af, der skjøndt han brugte Aarons Mund, dog ikke traadte i Baggrunden for at lade ham falde som et Offer for Pharaos Vrede, men trøstig gik alle Farer og Besværligheder imøde - gennem Luther til en O'Connell - disse anonyme Reformatorer, som arbeide under Liunges Auspicium?« SKS 14, 15f., med kommentar.

I trykt udgave: Bind 14 side 24 linje 41

◀ **Red.** : dvs. redaktør.

I trykt udgave: Bind 14 side 24 linje 44

◀ **en Politiven** : et blad som det engang populære *Politievennen* (19,43), der især i begyndelsen af 1830'erne tabte terræn til både politiske blade og skandaleblade.

I trykt udgave: Bind 14 side 24 linje 44

◀ **Udvikling** : udredning, fremstilling.

I trykt udgave: Bind 14 side 24 linje 46

◀ **»har bestaaet i ... efter kort Tid«** : citat med en enkelt afvigelse fra »Om Flyvepostens Polemik« (19,12), hvor forfatteren skriver, sp. 644: »Allerede den Omstændighed, at dette Blad har bestaaet i en Række af Aar, medens mangfoldige andre lignende Blade ere gaaede under efter en kort Tids Forløb, og at det nu selv af dets bittreste Fjender erkjendes for det uundværligste indenlandske Blad, allerede denne Omstændighed burde, sige vi, lade formode, at Liunge besidder væsentlige for en Redacteur nødvendige Egenskaber.«

I trykt udgave: Bind 14 side 24 linje 49

◀ **ligge under** : bukke under.

I trykt udgave: Bind 14 side 24 linje 55

◀ **Kræfters Parallelogram** : parallelogram, hvis sider repræsenterer to kræfter, der udøver virkning på samme punkt, men i forskellig retning. Parallelogrammets diagonal angiver den resulterende bevægelse.

I trykt udgave: Bind 14 side 24 linje 57

◀ **bandt os for Øinene ... slaae den ene Jydepotte-Dumhed itu** : »At slå potten itu« el. »knuse potter« var en gammel fastelavnsleg, hvor deltagerne med bind for øjnene skulle forsøge at knuse en potte ved hjælp af en stok. Den, som slog potten itu, fik indsatsen (H.F. Feilberg *Bidrag til en Ordbog over jyske Almuesmaal* bd. 1-4, Kbh. 1886-1914; bd. 2, 1894-1904, s. 866, sp. 2f.). – **Jydepotte**: uglaseret, sort lerkar, der i det 19. årh. stadigvæk blev fremstillet forskellige steder i Jylland, især på Vardeegnen, og blev solgt over hele landet samt til udlandet.

I trykt udgave: Bind 14 side 24 linje 70

◀ **raaber (...)** paa : dels råber op om, dels kalder på, efterlyser.

I trykt udgave: Bind 14 side 24 linje 75

◀ **»at tillægge Modstanderne ... p. 646, nederst** : henviser til »Om Flyvepostens Polemik« (19,12), hvor det sp. 646 nederst hedder: »At de liberale Blade i deres Kamp mod de Conservative tage deres Tilflugt til at underlægge deres Modstandere uædle Bevæggrunde, er en Beskyldning, vi rigtignok læse i Nr. 78 [af *Kjøbenhavns flyvende Post* (19,26)], men som vi snarere finde anvendelig paa Modpartiet. Thi hvor ofte sigtes ikke de Liberale for at handle af Forfængelighed, Ærgjerrighed, Hevnelyst? Folk som anstille en solid Beregning, kunne ikke let begribe, hvorfor man vil gjøre sig al den Uleilighed og udsætte sig for alle de med saadant Skriveri forbundne Ubehageligheder, og falde da let paa at troe, at der maa stikke Et eller Andet derunder. Hvorledes Forf. af bemeldte Nr. netop gjør sig skyldig i at tillægge de Liberale uædle Bevæggrunde, viser det ovenfor givne Citat (om Lyst til at gjøre Embedsklassen forhadet, o. s. v.)«. I SK s eget eksemplar er »uædle Bevæggrunde, er en Beskyldning, vi rigtignok læse i Nr. 78, men som vi snarere finde anvendelig paa Modpartiet« afmærket med rødkridt. Desuden findes en asterisk i rødkridt i margen udenfor den sidste del af citatet, begyndende med »Bevæggrunde, viser det«.

I trykt udgave: Bind 14 side 24 linje 78

◀ **Leflen** : overfladisk el. letfærdig adfærd.

I trykt udgave: Bind 14 side 25 linje 8

◀ **lafontainisk-kotzebuisk** : Adjektivet refererer til August Lafontaine (1758-1831), ty. populærforf., af hvem der i begyndelsen af det 19. årh. blev oversat ca. 110 romaner til dansk, og til August (Friedrich) von Kotzebue (1761-1819), ty. forf. og dramatiker, hvis dramaer i begyndelsen af det 19. årh. var blandt de mest spillede i Danmark. Jf. den løse, udaterede lap *Pap. I C 17*, formentlig fra 1834, hvor SK noterer en sætning fra A. Lafontaine *Skjebnens Veie. Roman*, overs. af H.P. Møller [pseudonym for P.S. Martin], Første Deel, Kbh. 1826.

I trykt udgave: Bind 14 side 25 linje 9

◀ **Fædrelandet i foreliggende Nr. 77** : 19,12.

I trykt udgave: Bind 14 side 25 linje 10

◀ **fornemmeligen** : især.

I trykt udgave: Bind 14 side 25 linje 11

◀ **gudelige** : fromme.

I trykt udgave: Bind 14 side 25 linje 12

◀ **»den flyvende Post ... eller ikke«** : tillempet citat fra »Om Flyvepostens Polemik«, sp. 642 (20,19).

I trykt udgave: Bind 14 side 25 linje 14

◀ **»den gjør skamløse Angreb«** : 24,4.

I trykt udgave: Bind 14 side 25 linje 17

◀ **»Vittighed og dialectisk Færdighed ... det eget lille Jeg«** : citat med mindre afvigelser fra »Om Flyvepostens Polemik« (19,12), sp. 644: »Hvo [den] der kjender Kjøbenhavnspostens Redacteur vil ei kunne

nægte ham Iver for at samle Materialier, Flid i at bearbejde dem, en høi Grad af Discretion og dyb Agtelse for Sandhed uden smaalige egoistiske Hensyn – Egenskaber, som vi for vort Vedkommende sætte langt over Vittighed og dialectisk Færdighed, naar de ei ere parrede med Sandhedskjærlighed, men kun tjene til at forherlige det eget lille Jeg.«

I trykt udgave: Bind 14 side 25 linje 18

◀ **et Vartou** : Vartov el. Vartov hospital var en stiftelse for gamle, syge og fattige mennesker, der på SKs tid lå i Farvergade i København (se kort 2, A3).

I trykt udgave: Bind 14 side 25 linje 23

◀ **giver (...) Gehør** : lytter til, skænker opmærksomhed.

I trykt udgave: Bind 14 side 25 linje 38

◀ **Invectiver** : skældsord, tiltale med hårde ord.

I trykt udgave: Bind 14 side 25 linje 38

◀ **Dispute** : el. disput, af fr. dispute, meningsudveksling, debat.

I trykt udgave: Bind 14 side 25 linje 39

◀ **sammenløbet** : sammenstimlet (uden orden el. disciplin).

I trykt udgave: Bind 14 side 25 linje 63

◀ **Landeværn** : betegnelse for det sidste opbud af våbenføre folk til forsvar for landet el. for den del af hæren, som er sammensat af ældre folk, der tidligere var en del af de regulære tropper.

I trykt udgave: Bind 14 side 25 linje 64

◀ **den dumme Gottlieb i Eventyret** : sigter til Ludwig Tiecks (1773-1853) eventyrdrama *Der gestiefelte Kater*, hvor den yngste og lidt enfoldige broder Gottlieb må nøjes med katten Hinze, da arven fordeles. Gottlieb adlyder ethvert bud, som den talende kat giver ham, selvom han ikke gennemskuer sagen. *Der gestiefelte Kater* udkom første gang i *Volksmärchen, herausgegeben von Peter Leberecht* (pseudonym for L. Tieck) bd. 1-3, Berlin 1797; bd. 3, s. 1-144. Senere ejede SK stykket i *Ludwig Tieck's sämmtliche Werke* bd. 1-2, Paris 1837, ktl. 1848-1849; det udkom på da. som »Den bestøvlede Kat« i 1838.

I trykt udgave: Bind 14 side 25 linje 70

◀ **befæster et svælgende Dyb** : vending fra Luk 16,26, hvor Abraham siger til den rige mand i dødsriget, at der er »imellem os og Eder et stort Svælg befæstet, at de, som ville fare herfra ned til Eder, kunne ikke, og de kunne ikke heller fare derfra over til os« (NT-1819). – **svælgende**: afledt af svælg, dyb afgrund el. kløft.

I trykt udgave: Bind 14 side 25 linje 72

◀ **»egget lille Jeg«** : 25,18.

I trykt udgave: Bind 14 side 25 linje 80

◀ **spille Invite uden at have Kongen garderet** : udtryk fra kortspil som whist og bridge, hvor det at »spille Invite« betyder at spille et lille kort i en bestemt farve for at opfordre sin medspiller til at stikke med sit højeste kort, hvorefter man spiller igen i samme farve. Kongen er garderet, dvs. beskyttet el. »besat«, når kortspilleren har et el. flere lavere kort i samme farve, så at kongen ikke behøver at lægges til, første gang farven spilles, men kan gemmes og evt. senere indbringe et stik.

I trykt udgave: Bind 14 side 25 linje 82

◀ **vedblive i samme Couleur** : udtryk fra kortspil: vedblive i samme farve, som man har »spillet Invite« i (25,82).

I trykt udgave: Bind 14 side 26 linje 1

◀ **har viist Renonce** : har tilkendegivet, at det ingen kort har i en bestemt farve; har meldt pas, givet op (19,15).

I trykt udgave: Bind 14 side 26 linje 3

◄ **de tvende Sprogfeil** : sigter til de to korrekture, som forfatteren af »Om Flyvepostens Polemik« tilføjer i parenteser i citater fra SKs artikel. For den ene korrektur, 24,4; den anden findes sp. 643, hvor forfatteren citerer SKs artikel (SKS 14, 15,30-34): »'Jeg veed vel, at det gaaer med Stater som med enkelte Mennesker, og at et Individ, der aldrig har duet til Noget, altid har en (et) forskrækkelig Hastværk ind i Tiden og aldrig tør see sig om'.«

I trykt udgave: Bind 14 side 26 linje 10

◄ **B.** : Mens »Også et Forsvar for Qvindens høie Anlæg« er signeret med mærket »A.« (SKS 14, 10,57), er foreliggende artikel i lighed med »Kjøbenhavnspostens Morgenbetragtninger i Nr. 43« (20,2) signeret med »B.«, SKS 14, 16,59. Mærket »B.« blev også brugt af J.L. Heiberg i *Kjøbenhavns flyvende Post* (19,44).

I trykt udgave: Bind 14 side 26 linje 13